

Seat No. : _____

KM-101

April-2014

LL.B. Sem.-II

113 F : Principles of Political Science & Theory

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

સૂચના : દરેક પ્રશ્ન સમાન ગુણ ધરાવે છે.

Instruction : Each question carries equal marks.

1. સમવાયી તંત્ર શું છે ? ખરેખરા સમવાયી તંત્ર અને અર્ધસમવાયી તંત્રની વ્યવસ્થા વચ્ચેનો તફાવત જણાવો. ભારતીય બંધારણની અર્ધસમવાયી તંત્રની વ્યવસ્થાનાં આવશ્યક તત્ત્વો સમજાવો.

What is Federalism ? Distinguish between true federal system and quasi-federal system. Explain the essentials of Quasi-federal system of the Constitution of India.

અથવા/OR

ભારતીય નાગરિકત્વ મેળવવાનાં તથા ગુમાવવાનાં વિવિધ પ્રકારો સમજાવો. શું ભારતીય બંધારણમાં બેવડા નાગરિકત્વ અંગેની વ્યવસ્થા છે ? કારણો સાથે સમજાવો.

Explain various modes of acquiring and loosing the citizenship of India. Does the Constitution of India have the system of dual citizenship ? Answer with reasons.

2. બંધારણનાં અનુચ્છેદ 12 અન્વયે “રાજ્ય” નો ખ્યાલ વ્યાખ્યાયિત કરી સમજાવો. સર્વોચ્ચ અદાલતે પોતાના નિર્ણયો દ્વારા “રાજ્ય” નો વ્યાપ કઈ રીતે વિસ્તૃત કરેલ છે ? ઉચિત ચૂકાદાઓ સાથે ચર્ચા કરો.

Define and explain the concept of “State” under Article 12 of the Constitution of India. How the Supreme Court has by its decisions expanded the scope of “State” ? Discuss with relevant decisions.

અથવા/OR

ન્યાયિક પુનરાવલોકનનો સિદ્ધાંત સમજાવો અને તેનું મહત્ત્વ જણાવો. શું તે બંધારણનાં પાયાનાં સિદ્ધાંતનો ભાગ છે ?

Explain the Doctrine of Judicial Review and importance thereof. Whether it is a part of the basic structure of the Constitution of India ?

3. પ્રમુખશાહી લોકશાહી પદ્ધતિ તથા સંસદીય લોકશાહી પદ્ધતિનાં લાભાલાભો જણાવો. તમારા મતે કઈ લોકશાહી પદ્ધતિ શ્રેષ્ઠ છે ? કારણો સાથે જવાબ આપો.

Discuss in detail the advantages and disadvantages of Parliamentary Democratic System as well as the Presidential Democratic System. Which is the best system as per your opinion ? Answer with reasons.

અથવા/OR

ભારતનાં બંધારણનાં અનુચ્છેદ 21 અન્વયે “કાયદા દ્વારા પ્રસ્થાપિત પ્રક્રિયા” શબ્દોનો અર્થ તથા મહત્ત્વ નિર્ણયિત કેસો સાથે સમજાવો.

Explain with decided cases the meaning and importance of the words “Procedure established by Law” under Article 21 of the Constitution of India.

4. નીચેના પૈકી ગમે તે બે વિષે સ્પષ્ટીકરણાત્મક નોંધ લખો :

Write explanatory note on any **two** from the following :

- (a) સત્તા વિભાજનનો સિદ્ધાંત

Doctrine of Separation of Powers

- (b) કાયદાનાં શાસનનો સિદ્ધાંત અને ભારતમાં તેનું અમલીકરણ

Principle of Rule of Law and its implication in India

- (c) ભારતીય પરિપેક્ષમાં મૂળભૂત અધિકારોને ત્યજવાનો સિદ્ધાંત

Doctrine of Waiver of Fundamental Rights in the Indian perspective

- (d) ગ્રહણનો સિદ્ધાંત

Doctrine of Eclipse